

Marek Chłodnicki

Poznań. Stary Rynek 42/43

Informator Archeologiczny : badania 16, 267-269

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Całość obiektu posadowiona była na terenie pierwotnie płaskim, wymoszczonym zwartą warstwą belek drewnianych /również zwęglonych, częściowo zaś zbutwiałych/, które wykraczały poza zasięg budynku. Wypeźniko dolnych partii budynku stanowiła glina, w części wschodniej także żwir i piasek. Brak było ruchomego materiału zabytkowego, poza 1 gwoździem żelaznym i dwoma fragmentami cegieł.

W północnej części wykopu III i południowej części wykopu IV stwierdzono obecność fosy /?/ otaczającej nasyp stożka oraz szczątkowo zachowane konstrukcje drewniane pochodzące bądź z oszalowania fosy, bądź z wewnętrznych umocnień typu ostrokół-palisada. Budynek /wieża?/ osypany był piaskiem i żwirem, w części południowej nasypu stwierdzono ponadto obecność "wału" glinianego, być może zabezpieczającego nasyp przed osuwaniem.

Nieliczny ruchomy materiał zabytkowy uzyskano w zasadzie wyłącznie w trakcie poszerzania wykopów I i II ze stropowych partii nasypu oraz - bardzo nieliczny - z wykopów III i IV.

Zeszkoroczne i tegoroczne materiały pozwalają wstępnie datować gródek na XIV-XV wiek.

Materiały oraz dokumentacja z badań do czasu opracowania wyników znajduje się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ w Poznaniu.

Badania zakończono.

POZNAŃ-Stare Miasto
ul. Dominikańska 9,
ul. Szewska 5/6

patrz
wczesne średniowiecze

POZNAŃ-Śródka
Rynek /Kościół św.Małgorzaty/

patrz
wczesne średniowiecze

POZNAŃ
Stary Rynek 42/43

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Badawcza Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Poznaniu

Badania prowadził mgr Marek Chłodnicki. Finansował WKZ w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Kamienice mieszczańskie XIV-XIX wiek.

Prace wykopaliskowe prowadzone były w poprzednich traktach dwóch kamienic. W kamienicy nr 42 objęły one pomieszczenia 01,02 i 03. Wyróżniono tutaj XI warstw. Pierwsze trzy warstwy występowały jedynie w pomieszczeniu 01. Warstwę I stanowił gruz ceglany przemieszany z próchnicą i kawałkami węgla. Pod nią znajdowała się posadzka wykonana z gruzu ceglanoego, z której wyodrębniono w narożniku północno-wschodnim półkoleście ułożone z cegieł miejsce; prawdopodobnie stał tam

piec. Warstwę III stanowił gruz z drobnych fragmentów cegieł przemieszanych z zaprawą wapienną.

Warstwę IV stanowiła posadzka wykonana z płytek o wymiarach 30 x 30 cm i 25 x 25 cm lub cegieł występujących we wszystkich trzech pomieszczeniach. Pod tą warstwą w pomieszczeniach 02 i 03 zalegała warstwa szarego piasku z próchnicą i drobnym gruzem /warstwa Va/; natomiast w pomieszczeniu 01 podsypka z piasku /Vc/ lub zaprawa wapienna /Vb/. Poniżej w pomieszczeniach 02 i 05 wystąpił piasek z zaprawą wapienną i gruzem /Vla/, podczas gdy w pomieszczeniu 02 posadzka z cegieł i gruzu ceglanego, a w części zachodniej tego pomieszczenia bruk /Vic/ na podsypce z piasku /VId/. Część pomieszczenia 03 była wyłożona płytkami /Vib/. Niższą warstwę stanowiła warstwa ciemnoszarej ziemi z gliną, gruzem i spalenizną /warstwa VII/, pod którą znajdowała się posadzka z płytek o wymiarach 18 x 18 cm /warstwa VIII/ występująca we wszystkich trzech pomieszczeniach /posadzka renesansowa?/.

W narożniku północno-zachodnim pomieszczenia 03 odkryto pozostałości pieca. Pod posadzką znajdował się piasek z kawałkami cegieł /warstwa IX/, a pod nim cienka warstwa spalenizny /warstwa X/, zawierająca ceramikę średniowieczną. Poniżej wystąpił żółty piasek calcowy /warstwa XI/.

W trakcie badań odkryto pod schodami wiodącymi do piwnicy od strony rynku starsze schody /zapewne gotyckie/ o stopniach obłożonych deskami.

Dzieje powyższych pomieszczeń przedstawiają się następująco. Najpierw było to jedno z posadzką gruntową, później w epoce renesansu położono posadzkę z płytek 18 x 18 cm. Pomieszczenie to zostało następnie zagruzowane, a na gruzie postawiono mur wydzielając pomieszczenia 01. Prowadziło do niego tylko jedno wejście od strony północnej. Pomieszczenie to posiadało posadzkę z cegieł i bruku, podczas gdy na zewnątrz istniała posadzka gruntowa lub z gruzu ceglanego. Następnie przemurowano nieco ściany wydzielając pomieszczenie 01, podniesiono próg od strony północnej i zrobiono przejście od strony wschodniej do tego pomieszczenia. W pomieszczeniu 01 wykonano posadzkę z płytek 30 x 30 cm, a w pomieszczeniach 01 i 02 nie rozdzielonych - z cegieł. Następnie pomieszczenie 01 uległo ponownemu zagruzowaniu, wówczas podniesiono progi w drzwiach. Posadzka w pomieszczeniu 02 i 03 pozostała na niezmiennym poziomie. Następnie oddzielono murem pomieszczenia 02 i 03.

W kamienicy nr 43 wykopy obejmowały pomieszczenia 01, 02, 04 i 05. W wyniku badań stwierdzono biegnący od frontu w głąb kamienicy gotycki mur. Być może na miejscu obecnej kamienicy istniały dwa murowane kramy? Mur ten przecina gliniane klepisko, nad którym znajdowała się warstwa spalenizny zawierająca ceramikę z 1 połowy XIV wieku. Gliniane klepisko obramowane było od północy i wschodu drewnianymi i prostokątnymi zwęglonymi belkami, biegnącymi równolegle do murów. Rozstaw między tymi belkami wynosi 5,4 m. Drewnianą belkę ułożoną równolegle do frontu kamienicy odkryto

również w odległości 2,1 m na wschód od wewnętrznej ściany muru kamienicy. Belka ta zamyka dwie belki równoległe do ścian drewnianego budynku wzniesionego na tym miejscu przed wymurowaniem kamienicy.

Badania winny być kontynuowane.

POZNAŃ-OSTRÓW TUNSKI
/Zagórze/, ul. Wiczowa 2/4

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził mgr Zbigniew Karolczak. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Osada - podgrodzie /X-1 połowa XIII w./; osada podmiejska-Zagórze /XIII/ XIV-XVIII w./.

Badania w ogrodzie seminaryjnym miały charakter interwencyjny, wiążąc się z prowadzonymi pracami budowlanymi. W wykopie o wymiarach 13,5 x 41 m dokumentowano i inwentaryzowano technicznie profile północny i wschodni /częściowo/ oraz południowy; eksplorując oraz poddając stałemu nadzorowi archeologicznemu. Wyróżniono 18 uwarstwień, które układają się w cztery zasadnicze poziomy chronologiczne związane z użytkowaniem terenu, od wczesnego średniowiecza po czasy współczesne.

Poziom pierwszy najstarszy to warstwy osadnicze oraz najstarsze wałowe. Reprezentują one osadę z końca wieku X, funkcjonującą do XI wieku włącznie. Odsłonięte uwarstwienia wałowe wiążą się z obronnym wałem drewniano-ziemnym, po którym zachowały się jedynie ślady konstrukcji drewnianych w postaci brunatnych smug tzw. "negatywów" bierwion, wzniesionych w technice przekładkowej.

Poziom drugi stanowią warstwy osadnicze oraz młodsze wałowe, reprezentujące osadę z XII i pierwszej połowy XIII wieku. Odsłonięte uwarstwienia wałowe wiążą się z obronnym wałem drewniano-ziemnym, wzniesionym w technice przekładkowej, analogicznej do wału starszego. Z uwarstwieniami osadniczymi wiążą się odkryte dwa obiekty mieszkalne. Górny horyzont użytkowania wału wyznacza rozległe uwarstwienie spalenizny.

Poziom trzeci reprezentują warstwy ukształtowane w późnym średniowieczu z przełomu XIII/XIV wieku do XV wieku i czasach nowożytnych /XVI-XVIII w./.

Poziom czwarty to uwarstwienia związane z użytkowaniem terenu w XIX i XX wieku.

Warstwy osadnicze dostarczyły różnorodnego materiału źródłowego - ceramikę naczyńową, wyroby z kości, metalu etc./.

Kontynuowany jest nadzór archeologiczny obiektu.